

Editorial. Una exposició per compartir records, exposar raons, recuperar la història, pàg. 1 / Qüestions de treball. La Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC): un repte acomplert, pàg. 3 / Noticiari. pàg 6 / Rerefons. 4t Laboratori d'Arxius Municipals, pàg. 18 / Seminari Internacional *Arxius Notarials: Gestió i Memòria*, pàg. 19 / Commemoració del 75 aniversari de la proclamació de la II República a Tarragona, pàg. 20 / La web de l'Arxiu Històric del COAC, pàg. 21 / Memòries d'un arxivador de secà, pàg. 23 / Bibliografia. pàg. 23

Primavera 2006

ARXIUS 46

Editorial

Una exposició per compartir records, exposar raons, recuperar la història

Entre el 4 de febrer i el 12 de març de 2006 ha tingut lloc al Palau Moja de Barcelona l'exposició *El retorn dels documents confiscats a Catalunya*. Durant cinc setmanes (28 dies

de portes obertes) l'han vist 30.120 persones, amb una mitjana diària de 1.075 visitants -135 persones/hora. Gairebé cada dia, a primera hora del matí, homes i dones

de totes les edats han fet cua per entrar: des de gent gran que va viure la guerra fins a gent jove que en els darrers temps ha vist com tots els mitjans de comunicació tractaven insistentment el tema dels equívocament anomenats *papers de Salamanca*.

El president de la Generalitat de Catalunya, Pasqual Maragall, i la consellera de Cultura, Caterina Mieras, van presidir els actes d'inauguració. La gran expectativa que van generar, amb assistència de destacades personalitats de la política i del món de la cultura, s'ha correspost amb un interès constant de la ciutadania manifestat fins el darrer dia de l'exposició. Tan gran ha estat l'interès, que més d'una trentena d'ajuntaments d'arreu de Catalunya han sol·licitat d'acollir-la a la seva localitat.

La mostra, adreçada al gran públic, pretén informar de les raons d'aquesta llarga reivindicació que durant prop de 30 anys ha ocupat i preocupat bona part de la societat catalana. En aquest sentit, s'ha considerat necessari recordar els orígens de la història, la confiscació i la repressió, per tal de fer més comprensibles els motius de la reclamació. D'altra banda, s'ha considerat oportú i just de fer un repàs de tot el llarg procés de reivindicació, per deixar constància de les actuacions i les argumentacions fetes des de Catalunya i en reconeixement a tots aquells que hi han participat d'una manera o altra, fossin polítics, professionals dels sectors més directament afectats o ciutadans en general. Finalment, també s'ha considerat imprescindible mostrar l'objecte del conflicte, triant per a l'ocasió alguns dels documents confiscats que ja han retornat i donant informació sobre el que resta per retornar. Ambdues coses permeten valorar la part de memòria històrica que ara ens és possible recuperar.

En resum, l'objectiu ha estat explicar la llarga història viscuda pels documents confiscats a Catalunya, per tal de donar-la a conèixer i compartir-la amb qui vulgui recordar-la. El nombre de visites rebudes, els comentaris recollits i les 400 pàgines amb dedicatòries dels dos volums del llibre de signatures, n'avalen la bona acollida a Barcelona.

Sens dubte, el fet que l'exposició s'hagi organitzat amb motiu de l'arribada dels primers documents restituïts a Catalunya, l'ha convertit en una exposició molt singular: desitjada per molta gent i considerada una mica de tothom. Són moltes les persones que l'han visitat per compartir records, sentiments i esperances. Hi ha qui s'ha emocionat recordant escenes viscudes o antics relats de parents i amics. D'altres, han resseguit els documents exposats buscant-hi referències personals o familiars. Alguns pares i educadors hi han vist una oportunitat per transmetre valors democràtics als més joves (pau, justícia, ètica, memòria col·lectiva, convivència, etc.). I els que coneixien més el tema o alguna de les seves vessants, han observat els materials buscant suggeriments per a noves línies de recerca.

Individualment, en família, amb amics o en grups organitzats, els visitants han deixat el seu testimoni en el llibre de signatures. Un nombre considerable de dedicatòries es fan en homenatge als éssers estimats que van patir la dictadura (avis, pares, oncles, etc.); també són molts els escrits que desitgen que uns fets semblants no tornin a passar mai més, o que expressen la seva alegria i satisfacció perquè finalment s'ha fet justícia. Així mateix, són nombroses les dedicatòries que donen les gràcies a tots els que han fet possible el retorn i, en conseqüència, han col·laborat a recuperar la nostra memòria col·lectiva. Els visques a Catalunya són presents en moltes planes, com també ho és la reclamació dels documents de persones físiques i jurídiques privades que encara resten a l'Arxiu de Salamanca.

La clausura de l'exposició a Barcelona no serà una oportunitat perduda per aquells que encara desitgin veure-la, perquè, a partir del mes de maig, el Departament de Cultura inicia la seva itinerància a Lleida, Manresa, Amposta, Girona, Perpinyà i Tarragona. Per a la itinerància, l'ANC ha elaborat una carpeta didàctica adreçada a l'alumnat de d'ensenyament secundari, que inclou documents i materials gràfics i audiovisuals exposats.

Paral·lelament a la difusió sobre el retorn dels documents confiscats, la Subdirecció

general d'Arxius continua la seva tasca per fer possible el segon retorn establert per la Llei 21/2005, de 17 de novembre, de resti-

tució a la Generalitat de Catalunya dels documents confiscats amb motiu de la Guerra Civil.

Qüestions de treball

La Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC): un repte acomplert

Comitè de Normes

El projecte d'elaborar una Norma nacional de Descripció Arxivística sorgeix a partir de l'aparició de la Norma Internacional de Descripció Arxivística ISAD(G) en les seves diferents versions, la darrera publicada l'any 2000, en el marc de XIVè Congrés Internacional d'Arxius, a Sevilla. La traducció catalana, també publicada pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i l'Associació d'Arxivers de Catalunya, data de l'any 2001.

La ISAD(G) és només una guia general per a l'elaboració de les descripcions que, a la seva introducció, conté tot un seguit de reclams que conviden les comunitats arxivístiques d'arreu a crear normes nacionals que la desenvolupin.

Partint, doncs, d'aquests reclams, des del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i l'AAC, sorgí la proposta de crear un grup de treball ampli amb l'encàrrec d'elaborar un estàndard de descripció fonamentat en els principis i propostes de la ISAD(G) per als arxius de Catalunya. La voluntat és disposar d'una eina que ajudi a normalitzar la descripció arxivística a Catalunya.

La formalització del projecte començà a gestar-se el juliol del 2001 i fou aleshores quan es definí, se'n féu el primer esquema d'or-

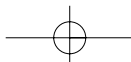
ganització i es fixaren els membres que n'havien de formar part. Amb la creació de la Subdirecció General d'Arxius del Departament de Cultura (2004), es donà un nou impuls al projecte i es crearen els grups de treball que tracten les particularitats de la descripció de determinats tipus de documents i de l'elaboració de les referències bibliogràfiques integrades en la descripció arxivística.

Una fita important del projecte va ser la presentació de la versió provisional de la *Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC)*, en el marc de les *X Jornades d'Arxivística de Catalunya* celebrades a Terrassa els dies 18, 19 i 20 de maig de 2005, la seva edició a la web de la SGA i la seva difusió per Arxiforum. Aleshores, es va obrir un període d'esmenes, de l'1 de juny al 30 de setembre de 2005, per tal que els arxivers dels arxius de Catalunya poguessin adreçar esmenes i suggeriments al Comitè de Normes de Descripció.

Ara, després de considerar i debatre les esmenes presentades pel col·lectiu d'arxivers, editem finalment a la web de la SGA la NODAC definitiva, la qual és previst que sigui publicada pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i l'AAC. També és prevista la seva traducció a altres idiomes.

Com és la Norma que s'ha elaborat?

- q És l'instrument creat per a desenvolupar la ISAD(G), fer-la compatible amb altres normes específiques i adequar-la a la realitat dels arxius de Catalunya.
- q És l'eina que els arxius catalans han d'utilitzar per a l'elaboració de les descripcions arxivístiques.
- q La NODAC ha estat elaborada per a la seva aplicació a tots els arxius de Catalunya, indistintament de la seva titularitat o la seva tipologia.
- q És també aplicable a tots els fons i documents, independentment del tipus, la forma o el suport.
- q És una eina que pot ser aplicada en totes les fases del cicle vital dels documents d'arxiu i la informació que es ressenyi en una o altra fase divergirà, en el nombre d'elements que s'informen o en l'aprofundiment de la informació que es ressenyi.
- q Es fonamenta en un conjunt de principis generals i subprincipis que giren a l'entorn de la descripció, els quals són fruit dels principis adquirits de la teoria arxivística i de les conclusions que es deriven de l'experiència acumulada en les nostres pràctiques descriptives.
- q És una eina per a la descripció i no ha de ser utilitzada per tractar altres aspectes de tractament arxivístic o de gestió dels documents (classificació, calendari de conservació, controls d'usuaris, etc.).
- q La NODAC no és un format de descripció, és a dir, no determina l'ordre ni la forma de presentació dels elements a l'hora de fer la descripció o de comunicar-la.
- q Tampoc no és un format de codificació, perquè no estableix codis ni convencions per identificar i caracteritzar els elements de la descripció o el seu contingut de cara a permetre'n l'intercanvi o la manipulació automatitzades.
- q No és un manual d'identificació de fons, sèries, etc. però sí que fa un esforç considerable per dotar de contingut teòric els nivells que la Norma considera normatius.
- q És una norma que permet l'elaboració dels principals instruments de descripció que es deriven de la definició dels distints nivells de descripció.
- q La NODAC s'articula en set àrees d'informació descriptiva que apleguen els vint-i-sis elements identificats i definits per la ISAD(G), els quals poden ser combinats de la manera que es cregui més convenient per construir la descripció d'una determinada unitat arxivística.
- q És una Norma que regula els continguts de les descripcions arxivístiques mitjançant un conjunt de regles generals i un conjunt de regles específiques, per nivells de descripció i per tipus de documents. Les regles han estat codificades per a facilitar-ne la citació.
- q L'esquema que segueix la NODAC per informar cadascun dels elements, recull les regles generals de la ISAD(G) però va més enllà, donant-li una molt més gran amplitud conceptual mitjançant la formalització de regles específiques per nivells i tipus de documents.
- q La NODAC presenta una taula que recull, en els distints nivells de descripció, els elements *obligatoris*, *opcionals* o *recomanables* d'informar.
- q La Norma conté una gran diversitat d'exemples, que recullen la varietat de tipus de fons i documents que es conserven a Catalunya, l'heterogeneïtat dels nostres centres d'arxiu i la gran diversitat d'urgències descriptives acumulades.
- q En la construcció dels exemples hi ha la voluntat d'il·lustrar l'ús de la tècnica de descripció multinivell i de reflectir l'aplicació de diferents conceptes bàsics de l'arxivística actual. La documentació a què fan referència els diversos exemples s'ha extret o s'ha inspirat en els fons i documents que es conserven als arxius de Catalunya i la informació que mostren ha estat consignada d'acord amb les regles que estableix la NODAC.
- q Un seguit d'exemples clou la Norma. Es tracta d'exemples complets per a un mateix fons, que inclouen la descripció des del nivell més alt, el de fons, fins el més petit, el d'unitat documental simple, que combinen els distints elements de les set àrees descriptives per a diferents tipus de fons.

- q També forma part de la Norma un Glossari de termes, que han estat definits dins del context particular de la NODAC.
- q Finalment, per tal de facilitar la localització i la consulta de les regles, s'ha elaborat un índex analític i un altre de temàtic, que són al final de la Norma.

L'esforç d'aquests darrers quatre anys dedicats a l'elaboració de la Norma, en el qual ha participat més de quaranta arxivers que treballen en arxius de Catalunya, no tanca un projecte tot just començat, el d'avançar en la normalització de la descripció arxi-

vística. Resten, encara, qüestions que la Norma no resol: el desenvolupament de programaris informàtics que permetin aplicar-la, el desenvolupament de la ISAAR (CPF), la definició de formats d'intercanvi, etc.

Alhora, perquè la Norma de Descripció Arxivística de Catalunya sigui útil i vàlida, cal el compromís dels professionals d'aplicar-la i, el dels promotors, d'avaluar-la periòdicament a fi d'actualitzar-la. Només així s'avançarà en el camí de la normalització.

Llevant.

Llibre genealogic de Stephani Gilaberti

6

ARXIUS46

Noticiari

Subdirecció general d'Arxius

Edició al web de la SGA de la NODAC definitiva

Finalitzat el període d'esmenes i després de considerar i debatre les esmenes i suggeriments presentats, editem finalment al web de la SGA la NODAC definitiva, la qual és previst que sigui publicada pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i l'AAC. També és prevista la seva traducció a altres idiomes.

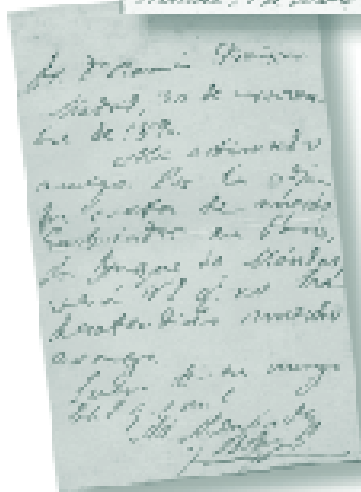
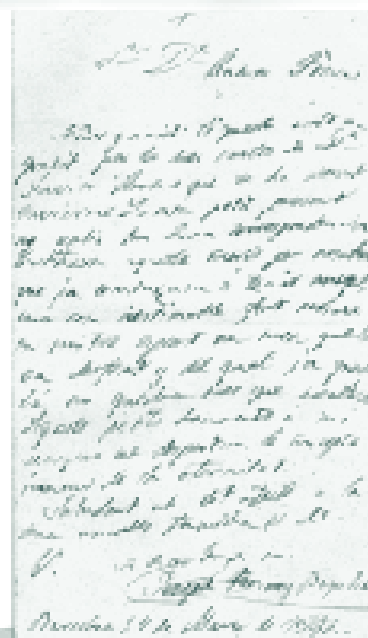
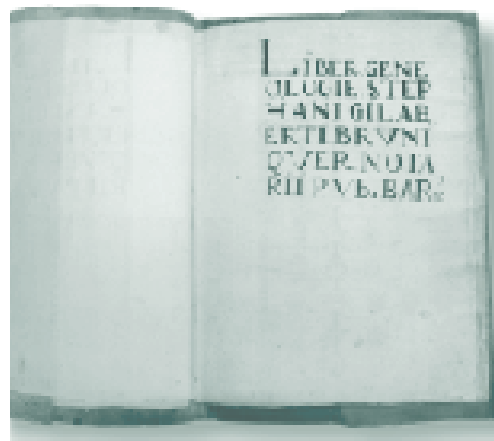
Dipòsit de dotze documents de Llívia i la Cerdanya dels segles XIV i XV

El 24 de març de 2006 va tenir lloc, a la seu de l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya, l'acte de lliurament de dotze documents històrics referents a la vila de Llívia i a la Cerdanya, dels segles XIV i XV, que havien estat comprats pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya l'any 2001 i que, el 2005, foren restaurats per encàrrec de la Subdirecció general d'Arxius.

Es tracta d'un conjunt força excepcional, per la provenença i la singularitat dels documents, entre els quals n'hi ha diversos que foren atorgats pels reis de Catalunya-Aragó. El més antic és de 1303 i, el més tardà, del 1499. Onze són de pergamí i un és de paper. Es tracta de documents d'un interès històric molt considerable. Llevat d'un, que conté uns capítols matrimonials datat a Vilafranca de Conflent el 1499, tots fan referència, d'una manera o altra, a la Cerdanya i, molt assenyaladament, a la vila de Llívia, als seus privilegis i al seu govern durant els darrers segles medievals.

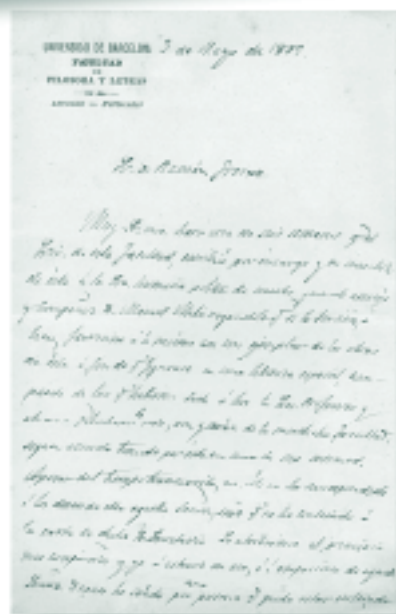
Adquisicions

Per un import total de 2.023,70 euros i a partir del pressupost d'enguany, partida: 670.0000.103, han estat comprats, mitjançant l'exercici del dret de tempteig en subhasta, els documents històrics següents: *Liber genealogie Stephani Gilaberti Bruniquer notarii publici Barcinone* (s. XVII), [10] + XXVIII + [18]; *Proyecto de terminacion del cimborio de la catedral de Barcelona. Memoria* (1890), autògraf de l'arquitecte August Font i Carreras, [39] f.; *Ordenanzas formadas para el mejor régimen y gobierno del Ayuntamiento de la Ciudad de Barcelona* (1789), 22 f.; i sis lots de documents del fons de la família Freixas (Vilafranca del Penedès): Títol de batxiller en dret civil de la Universitat de Cervera a nom de Lluís Freixas i Blanch (1777), pergamí; Nomenament de regidor de l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès a favor del Dr. Lluís Freixas (Aranjuez, 21 gener 1798), 2 f.; 38 cartes de la família Freixas (1747-1901), entre les quals n'hi ha una de J. Rubió i Ors, dues de J.

Morgades i Gili i una de J. Collell, i 5 documents solts (1809-1876); 9 cartes de M. Menéndez y Pelayo (1886-1892); 1 carta (1984) i una targeta escrita (1895) de Josep Torras i Bages a Ramon Freixas; i 11 postals a Ramon Freixas, trameses per E. S. Dodgson des de Londres (1902-1903).

Ordenança de l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès

Intervenció a l'arxiu de l'Ateneu Barcelonès

Ha estat conclosa una primera fase d'actuació arxivística en el fons de l'Ateneu Barcelonès consistent en la revisió general del fons, la seva reinstal·lació en contenidors nous, la concentració de la part històrica en un mateix espai i l'estudi de la seva estructura, amb la consegüent elaboració d'un quadre de classificació i d'una base de dades per a l'elaboració d'un nou inventari. Aquests treballs posen unes bones bases de cara a la descripció sistemàtica del fons, que substitueixi el repertori sumari existent. Aquesta intervenció ha estat portada a terme per l'arxivera Sra. Núria Téllez i Rodero, segons l'encàrrec i el guiatge de la SGA.

Fons Torra-Balari

Els darrers dies del mes de març, tècnics de la SGA recolliren una part significativa del fons familiar i empresarial de la família barcelonina Torra-Balari, que era a la Torre E. Cera. Es tracta d'uns 10 metres lineals de documents dels se-

gles XIX-XX, que, el dia 11 d'abril del 2006, foren formalment oferts en donació a la Generalitat de Catalunya pels germans Beatriz, María Reyes i Mauricio Torra-Balari Cera. Properament es procedirà al seu ingrés a l'ANC, a la seva descripció i a la tramitació de la donació.

Conveni de la SGA d'implantació d'un sistema de gestió documental

La Subdirecció General d'Arxius ha signat un conveni amb l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona, el Col·legi de Secretaris i Interventors de l'Administració Local de Barcelona i l'Ajuntament de Sant Vicenç de Castellet, que té com a objectiu desenvolupar un model de gestió documental aplicable a d'altres municipis de característiques similars.

El mètode de treball està basat en l'aplicació de la Norma ISO 15489, desplegada a partir de la utilització de tècniques d'anàlisi de la producció, amb l'objectiu d'incidir en la gestió documental mitjançant la demostració de les possibilitats reals de racionalització i economia (productiva i de treball), que aporten els sistema de gestió documental.

La intervenció arxivística en les auditories dels circuits administratius, com a tècnica basada en l'estudi i avaluació del tractament de la documentació, permet la implicació de l'arxiu en un moment previ a la generació dels documents, i obre la possibilitat de vincular l'arxiu amb els objectius estratègics de l'organització.

Tanmateix, les auditories, com a anàlisi d'activitats i productes a partir del procés de revisió de polítiques, procediments i mètodes de treball, possibiliten la implantació dels diferents elements del sistema de gestió de documents d'una forma natural, associada als diferents Manuals de Procediment, com a peça clau en la implantació d'un model de gestió documental integrat en un procés estratègic de millora, des del punt de vista de l'organització. En aquest sentit, el paper dels Manuals de Procediment, com a document normatiu i regulador de la gestió i la qualitat, pot esdevenir una garantia de funcionament del sistema.

A banda d'intentar desenvolupar una metodologia que faciliti la implantació dels SGD, i al mateix temps reforci el paper dels arxius en el si de les organitzacions, les institucions que integren el pla pilot tenen la intenció d'estendre l'experiència a altres municipis petits i mitjans, com a referència pel que fa a la gestió documental.

Constitució del Consell Nacional d'Arxius

El proppassat 28 de març el Govern de la Generalitat va aprovar el Decret 52/2006, de 28 de març, sobre la composició i el funcionament del Consell Nacional d'Arxius (DOGC 4604, de 30 de març de 2006). Aquest Decret va entrar en vigor l'endemà de la seva publicació i substitueix el Decret 177/2003, de 8 de juliol.

Amb l'aprovació d'aquest nou Decret s'ha aconseguit que aquest òrgan consultiu estigui format per una major representació del sector professional i de la societat. A més a més, amb la creació de la Comissió Permanent, que prepararà els assumptes que haurà de tractar el Ple i farà un seguiment dels acords presos, es pretén millorar-ne el seu funcionament.

El Consell Nacional d'Arxius és un òrgan consultiu de l'Administració de Catalunya en matèria d'Arxius, adscrit a la Conselleria de Cultura. Preveiem poder realitzar l'acte de constitució abans de finalitzar el propi mes de juny.

Arxiu Nacional de Catalunya

L'ingrés de la documentació de la Compañía Anónima Hilaturas de Fabra y Coats de la Colònia Borgonyà

El 1895, l'empresa britànica J&P Coats establí una fàbrica de filatures a Sant Vicenç de Torelló i construï la colònia Borgonyà, coneguda popularment com la Colònia dels Anglesos. El 1903 aquesta empresa es fusionà amb la Sucadora de Fabra y Portabella, de Sant Andreu del Palomar, donant lloc a la Compañía Anónima Hilaturas Fabra y Coats, actualment Coats Fabra, S.A. Arran del tancament de la colònia l'any 2000, l'Ajuntament de Sant Vicenç de Torelló es feu càrrec de la documentació conservada a les seves instal·lacions que ara ha ingressat a l'ANC.

El fons ha estat objecte d'un primer tractament in situ que ha permès la identificació de les principals sèries que el componen, que inclouen documentació de la Direcció General, de gestió del patrimoni moble i immoble, de gestió dels recursos econòmics, d'activitat productiva i comercial i de gestió del personal. El volum de la documentació és de 188 metres lineals de prestatgeria i agafa un arc cronològic entre 1894 i 2001. Valorades les condicions de conservació a què havia estat sotmesa, amb anterioritat al seu trasllat a l'ANC, la documentació ha estat desinfectada i desinsectada. Després del seu ingrés, el fons resta fora de consulta a l'espera del seu tractament arxivístic definitiu.

La signatura del nou contracte de cessió del fons Pau Casals

El proppassat 15 de març, a la Vila Casals - Museu Pau Casals de Sant Salvador del Vendrell, va tenir lloc la signatura del nou contracte de cessió del fons Pau Casals, entre la Consellera de Cultura, Hble. Sra. Caterina Mieras, i el president de la Comissió Executiva de la Fundació Pau Casals, Sr. Joan Carles Brugué. El nou contracte substitueix el signat el 14 d'abril de 1998 i suposa la consolidació de la col·laboració entre ambdues institucions en la recuperació, preservació i difusió d'aquest llegat.

El fons es compon de materials de diverses procedències. En primer lloc, la documentació conservada originàriament al Museu Pau Casals, ingressada a l'ANC en el moment de la signatura del primer contracte, que és inventariada i a disposició dels investigadors segons el que s'estableix en el contracte ara signat. En segon lloc, les partitures i llibrets de l'Orquestra Pau Casals i la documentació provinent de la casa de Pau Casals a Puerto Rico, conservada per la seva vídua a la seva residència de Washington. Part d'aquest darrer material va ser portat a Catalunya l'any 2001 i es preveu portar el que resta al llarg del present any 2006. Finalment, forma part del fons un seguit de col·leccions de documentació diversa sobre el músic, aplegades per admiradors de Pau Casals i lliurades directament a la Fundació Pau Casals com a testimoni del seu homenatge i gratitud.

A més de la documentació que resta ingressar procedent de la casa de Puerto Rico, en el futur es preveu la col·laboració de l'Ajuntament de Pradra de Conflent per a l'ingrés de documentació sobre els anys d'estada de Pau Casals en aquella vila i sobre els festivals realitzats en homenatge a la seva figura. Aquestes actuacions dibuixen un futur de col·laboració intensa entre el Departament de Cultura i la Fundació Pau Casals per al tractament definitiu i difusió de tota la nova documentació ingressada i per ingressar, de moment, fora de consulta.

Els expedients de contractació d'infraestructures ferroviàries

El 14 de març d'enguany, van ingressar a l'ANC els expedients de contractació d'obres d'infraestructures ferroviàries que foren generats durant el període 1962-1984 pels organismes adscrits a les delegacions provincials del Ministeri d'Obres Públiques i del Ministeri de Transports, essent rebuts per la Generalitat arran dels traspassos de competències. Els expedients formen part de cinc sèries documentals atenent el tipus de xarxa ferroviària i l'objecte de contractació: ferrocarril metropolità de Barcelona, actuals ferrocarrils de la Generalitat, RENFE, equipaments i infraestructures, que desglossats per cadascun dels productors sumen uns 8 ingressos.

El seu volum és d'uns onze metres lineals, amb un total de 98 expedients que també inclouen plànols. L'Arxiu Central del Departament de Política Territorial i Obres Públiques ha descrit, en base de dades, el catàleg de la documentació transferida a l'ANC.

L'ANC rep un llibre amb còpies d'actes de les sessions del Comitè Permanent d'Indústria del període republicà

Recentment l'ANC ha ingressat documentació del Comitè Permanent d'Indústria de la Generalitat de Catalunya del període republicà.

Es tracta d'un llibre enquadernat amb les còpies de les actes número 162 a 165, que corresponen a les sessions d'aquest Comitè que es van realitzar entre els dies 30 de març i 25 de maig de 1936. Les actes, d'una mitjana d'uns 30 folis cadascuna, estan signades pel president del Comitè –Joan Comorera i Soler, conseller d'Economia i Agricultura– i el secretari, Emili Colom, i són de gran interès per a l'estudi de la política de la Generalitat en matèria d'indústria.

Aquest volum, juntament amb un altre amb còpies d'ordres i decrets del Departament de Proveïments, van aparèixer barrejats amb els llibres de la biblioteca de l'Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà, que els ha lliurat a l'ANC per tal de restituir-los al fons Generalitat de Catalunya (Segona República).

Publicació de la «Petita història de l'Arxiu Nacional de Catalunya»

L'Arxiu Nacional de Catalunya, en el marc de la celebració del 25è aniversari de la seva creació, ha promogut l'edició de la *Petita Història de l'Arxiu Nacional de Catalunya* que, editada per la editorial Mediterrània S.L. de Barcelona, correspon al número 202 de la seva col·lecció "Petites històries". Els autors del text són: Pilar Reverté, Miquel Pérez i Francesc Olivé, tècnics del mateix Arxiu Nacional de Catalunya que desenvolupen les seves tasques en el Servei Didàctic del Centre. Les il·lustracions de la publicació –com totes les altres de la col·lecció– han anat a càrrec de la il·lustradora osonenca Pilarín Bayés.

L'obra es planteja com un recorregut didàctic per les funcions, procediments i tasques de l'Arxiu Nacional de Catalunya, en especial de totes aquelles que tenen per objectiu projectar i comunicar la memòria històrica als ciutadans.

La publicació ha estat pensada, essencialment, per a un lector jove -preadolescent-, en edat escolar, al que se li volen explicar quines són les funcions principals de l'Arxiu Nacional de Catalunya i quins són els fons documentals més importants que aplega.

El llibret trenca amb la imatge tòpica de l'arxiu com a institució que només es dedica a conservar documents per als investigadors especialitzats. Presenta una imatge actual de l'Arxiu Nacional de Catalunya: un centre d'arxius modern, capdavanter en la utilització de les tecnologies de la informació i del coneixement, i on hi treballen tècnics especialitzats. Emfatitza els trets estructurals de la seva seu: un edifici funcional, concebut i planejat des del seu inici per al seu ús d'arxiu, dissenyat pensant en l'accés de persones que tenen minusvalideses, amb modernes condicions de seguretat, etc.

Aquesta publicació per les seves característiques, a més de ser un bon recordatori dels 25 anys de l'Arxiu Nacional de Catalunya, esdevindrà també una excel·lent eina de difusió per al Servei Didàctic del propi Arxiu Nacional de Catalunya, en la seva tasca de fomentar una utilització més eficaç de les fonts documentals entre la població escolar.

Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà

Els ajuntaments de Borrassà i Torroella de Fluvià dipositen documents a l'arxiu comarcal

L'Ajuntament de Borrassà ha ingressat 28 capses i 102 llibres de documentació municipal dels anys 1912-1995, que sumen quatre metres lineals. També, l'Ajuntament de Torroella de Fluvià ha ingressat 18 capses i 46 volums de documentació municipal dels anys 1940-1977, que sumen 4,50 metres. Ambdós fons municipals han estat descrits amb el programari GAC.

Catàleg d'una col·lecció de 5.435 escriptures (1566/1984)

Aquesta col·lecció d'escriptures soltes prové de l'Arxiu del Districte Notarial de Figueres i han estat descrites individualment amb el programari GAC, que permet fer recerques des de diferents camps. En especial serà de gran utilitat per a cerques genealògiques. Ocupa un total de 136 capses, que sumen divuit metres lineals i mig.

Ingrés del fons de l'Ateneu de Borrassà (1935-1993)

Interessant fons d'aquesta societat recreativa i cultural local, del qual sobretot cal destacar-ne la sèrie d'actes de les reunions, que s'ha conservat sencera. Ocupa tres capses i quatre volums.

Exposició Narcís Monturiol a Cadaqués

Ha tingut lloc durant la Setmana Cultural, els dies 22 abril fins al 7 de maig, a la Sala Llarga de la Societat "L'Amistat" de Cadaqués. S'hi han exhibit documents originals dels Ictineus dissenyats per aquest inventor empordanès, així com també dos contractes notariais originals deixats en préstec per l'Arxiu Comarcal.

50è aniversari de l'Institut d'Estudis Empordanesos

Dins de la programació d'actes celebradors al llarg de l'any, s'ha organitzat un cicle de conferències a diferents pobles altempordanesos i el 28 abril va tenir lloc a la Casa de Cultura de Llança la conferència "La institució notarial. La notaria de Llança", a càrrec d'Erika Serna.

Arxiu Comarcal del Bages**Curs d'Introducció a la Paleografia**

Els Amics de l'Art Romànic del Bages i l'Arxiu Comarcal del Bages organitzaren aquest curs els dies 25 de febrer i 4, 11 i 18 de març a la seu de l'Arxiu Comarcal. Les sessions foren impartides pel professor de la Universitat Autònoma Miquel Torras i Cortina.

Donació de la família Vilar-Torrens

La família Vilar-Torrens ha fet donació d'un conjunt de llibres, revistes, impresos i alguns documents, de gran interès per l'Arxiu. Ens estem referint, en molts casos, a col·leccions senceres: Butlletí del Centre Excursionista de Bages, Pax, Cròniques de l'Orfeó Manresà... , també destaca la col·lecció d'impresos –cartells del segle XIX i començament del segle XX. Així mateix, és remarcable el manuscrit d'Albert Vilar, que conté setanta-dues receptes del temps que havia treballat en una apotecaria. Es complementa amb documentació i manuscrits dels estudis d'Albert Vilar, centrada en temes econòmics (Fàbrica Nova, etc.); també hi ha documents de l'antiga Acadèmia Calmet. Es tracta d'uns 15 m.l., que s'afegeixen a la donació que va realitzar, fa uns anys, el musicòleg Josep Maria Vilar.

Donació del fons documental i de la biblioteca del Lingua Club

L'entitat Lingua Club, fundada l'any 1947, té els antecedents en un grup de socis del Centre Excursionista de la Comarca de Bages que, des de l'any 1944, es reunien i feien classes de català i, més endavant, de francès i esperanto. Un dels grans impulsors va ser Modest Tuset i Canet (que fa uns mesos va fer donació a l'Arxiu d'un conjunt de llibres i, recentment, ens ha deixat). Havia estat uns anys exiliat a Occitània i va entrar en la dinàmica de les societats políglotes. Altres personalitats ciutadanes han contribuït a

l'entitat: Àngel Llobet, Àngel Servet, Josep Rotllan, Ramon Salici i molts altres. El Lingua Club ha estat molt present a la ciutat a través dels cursos, dels actes culturals, del seu butlletí, sobretot fins els anys setanta. Fa uns mesos es va dissoldre i, a través del seu darrer president –Jaume Pons–, s'ha realitzat aquest ingrés. L'embalum és d'uns 8 metres lineals.

Dipòsit del fons de l'Ajuntament de Monistrol de Montserrat

Ha ingressat el fons documental de l'Ajuntament de Monistrol del Bages. Aquest dipòsit respon a la sol·licitud que va formular l'Ajuntament ateses les condicions en què es trobava la documentació, una actitud responsable i coherent per a la conservació del patrimoni. Es tracta d'un fons documental força important. Tot i ser molt contemporani, també hi ha manuals del consell dels segles XVI i XVII i documentació de la clauvia o del cadastre des del segle XVIII. Aquesta documentació ha estat classificada i ordenada abans de procedir al seu ingrés. Ocupa uns 500 classificadors i diverses carpetes.

Col·laboració en l'exposició de Caixa Manresa Ignasi Domènech, mestre de cuiners

Ignasi Domènech i Puigercós va néixer a Manresa, l'any 1874 i va morir a Barcelona l'any 1956. De ben jove es va familiaritzar en l'art dels fogons. En el seu aprenentatge ens hem de referir a diferents ciutats: Manresa, Barcelona, Monistrol de Montserrat, Puigcerdà, Madrid, Burgos, París, Londres i altres llocs, on va tenir l'oportunitat de conèixer diferents cuines i cuiners –a Londres, treballarà sota el mestratge d'Auguste Escoffier a l'Hotel Savoy (1898). L'any 1899 s'instal·là a Madrid, essent el cuiner de l'ambaixada britànica i de cases nobiliàries, com els Medinaceli. El tombant de segle marcarà la seva com a escriptor, com a divulgador, com a mestre de la cuina. Escriurà unes trenta obres, editarà i dirigirà la revista *El Gorro Blanco*. No podem deixar d'esmentar algunes obres: *La Teca*, impressionant obra de la cuina popular catalana que durant generacions serà el llibre de referència a moltes llars del nostre país (gairebé vint edicions); *La cocina vegetariana moderna*; *Llaminadures*; *El arte del coktelero europeo* o *El carnet de cuina de l'excursionista*.

Ingrés de Dissenys publicitaris de la Casa Jorba

L'Arxiu ha ingressat uns cent-cinquanta originals de la secció de dissenys de la Casa Jorba. Són un magnífic reflex de l'estètica dels anys cinquanta i seixanta, amb una tècnica i un llençatge publicitari molt característics. Hi trobem dissenys de Ramon Salici, Joan Guitart, Manuel Marzo-Mart, Jaume Casacuberta, Ramon Riu, Dolors Punsà, etc. Alguns d'aquests autors provenen de l'escola del pintor Basiana i tots ells

han tingut una dilatada carrera artística. Aquesta donació l'ha feta la senyora Dolors Iglésias.

Donació del fons d'una família d'impressors de Manresa, els Torra

Manresa ha tingut una llarga tradició en el món de la impremta: la nissaga dels Abadal –provenients de Moià-, els Coma, les impremtes Roca, Miralda, Fàbregas, El Progreso etc., totes dels segles XVIII i XIX. Són un exemple de la vitalitat en el món de la cultura impresa. L'Arxiu Comarcal rebra l'important donació del fons patrimonial de la família Torra, que durant generacions han regentat la Impremta de Sant Josep (1882). Com va assenyalar el doctor Josep M. Gasol, ha estat una impremta que s'ha distingit per la qualitat i el rigor dels seus treballs. Seria molt llarg fer una llista de les edicions però, és obligat de fer esment de les obres del pare Jaume Nonell i Mas, de l'historiador manresà Joaquim Sarret i Arbós o la revista *Ciutat* (d'una curta durada (1926-1928), però exponent d'una cultura elitista, amb escrits d'A. Soler i March, Fidel S. Riu i Dalmau, Tomàs Garcés, L. Nicolau d'Olwer, J. Mª López-Picó, P. Font i Quer, Caterina Albert, Ventura Gassol, etc.). També va editar diferents diaris manresans, la revista *Serra d'Or*, llibres del CSIC i una obra de bibliofília, una joia bibliogràfica, el *Psalteri Coral*. Fou imprès i enquadrat als tallers de la impremta, amb un tipus de lletra fet a Alemanya. A més a més de proves d'impremta, diaris, fullets, goigs, opuscles, hi ha una interessant col·lecció fotogràfica, anterior a la guerra de 1936-1939, i una rica i evocadora sèrie de correspondència: de la impremta, de la família, de la guerra. L'Arxiu, conjuntament amb el Centre Cultural del Casino, han organitzat una exposició amb el material de la donació, amb el títol *Cultura impresa a Manresa*, que es pogué visitar del 6 al 23 d'abril.

Creació de L'Espai fotogràfic

Es tracta d'un espai destinat a exposició permanent de material fotogràfic, que vol ser un petit recorregut per diferents capítols de la història de la fotografia. El material que s'exposa prové de la donació de diferents arxius de fotògrafs (àmpliadors, òptiques, etc.). Algunes de les peces que s'hi exposen són molt remarcables. Aquests tres darrers anys l'Arxiu ha ingressat més de quatre-cents cinquanta mil negatius, diapositives, plaques de vidre, gràcies a les aportacions dels arxius Gamisans, Modest Francisco i Ignasi Rubinart, tot abraçant una gran part del segle XX.

Arxiu Comarcal del Baix Llobregat

Ingressos

Ha ingressat en dipòsit el fons de l'Ateneu Santfeliuenc (1881-2000). Aquesta entitat, que

enguany celebra el 125è aniversari, conserva documentació des de la seva fundació. Al llarg de l'any 2006 s'organitzarà i descriurà tot el fons i es farà una exposició commemorativa durant el mes de novembre, en coproducció amb l'entitat. També ha ingressat el fons del CEIP Nadal (1920-1996), l'escola pública més antiga de Sant Feliu de Llobregat, així com el fons l'Escola Sant Ferran (aprox. 1960-1996).

Surt publicada l'obra de la Beca de recerca històrica i social Blanca Bardiera

Amb motiu dels actes del vuit de març, es va presentar el quart llibre de la col·lecció Blanca Bardiera, titulat *Dones de Sant Feliu. Les altres protagonistes de la història*. Aquesta col·lecció, que dirigeix conjuntament el Programa de la Dona de l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat i l'Arxiu Comarcal del Baix Llobregat, edita les obres de la Beca de recerca històrica i social Blanca Bardiera, destinada a promoure estudis sobre el passat i el present de les dones de Sant Feliu de Llobregat i la comarca.

Arxiu Comarcal del Baix Penedès

Exposició de fotografies de Feliu Olivé Nin

Des del 27 de març al 23 d'abril de 2006 ha tingut lloc a la seu de l'entitat la Lira Vendrellenca l'exposició *Feliu Olivé Nin*, organitzada per l'Arxiu Comarcal del Baix Penedès i els Amics de la Història del Vendrell, amb el suport del Patronat Municipal de Serveis Culturals, "la Caixa" i el Consell Comarcal del Baix Penedès. Es mostra unes quatre-cents fotografies del fons del fotògraf vendrellenc Feliu Olivé Nin (1890-1968), que custodia l'Arxiu Comarcal del Baix Penedès. Aquestes fotografies il·lustren com eren les festes i tradicions vendrellenques des dels anys de la postguerra fins als anys seixanta. D'una banda, hi trobem les festes de caire religiós, com els típics casaments i la festa de la palma –el tan esperat diumenge de Rams– i, de l'altra, les festes paganes, com ara el carnaval, que es va celebrant, tot i que força controlat. També s'hi pogué veure com s'iniciaren d'altres festes, com la Festa de la Bicicleta i com es continuà amb la tradicional Festa del Pa Beneit.

Arxiu Municipal de Barcelona

Presentació de la guia de l'Arxiu del Districte de Sant Martí

El dimecres 19 d'abril a les 7 de la tarda, en el marc dels actes del dia del llibre, fou presentada la guia de l'Arxiu Municipal del Districte de Sant Martí. L'acte tingué lloc a la sala d'actes de l'arxiu, avinguda Bogatell 17 de Barcelona, i comp-

tà amb una xerrada a càrrec de la geògrafa Mercè Tatjer i del subdirector general d'arxius, Ramon Alberch.

L'Arxiu Municipal del Districte de Sants-Montjuïc i la Segona República

Amb motiu del 75è aniversari de la proclamació de la Segona República, l'Arxiu organitza al llarg del 2006 un seguit d'activitats per a donar a conèixer els documents republicans que custodia i per fomentar la difusió de la història local, la recuperació de la memòria, la creació literària oral i escrita i la participació ciutadana sobre aquest esdeveniment històric.

Des del 18 de gener i fins al 12 d'abril, va tenir lloc la primera activitat, el *Taller de Narrativa Històrica* que, a més d'estimular el plaer de llegir i l'art d'escriure, tenia com a principal objectiu que la ciutadania descobrís, mitjançant els fons documentals que conserva l'Arxiu, la vida quotidiana, política i social dels barris del districte de Sants-Montjuïc durant la Segona República. La convocatòria ha estat tot un èxit, i s'han omplert la totalitat de les places ofertades (23). A més, s'ha obert una llista d'espera per a fer una segona edició, probablement a principi del 2007, en la qual, hores d'ara ja hi han inscrites un total de 18 persones.

A l'Arxiu es troben gairebé un centenar de referències relacionades amb la documentació corresponent al període (1931-1936), i cal dir també que amb aquesta documentació s'està dissenyant una exposició a la seu del Consell del Districte. Per altra banda, durant els mesos d'octubre i novembre es farà un altre taller, basat en la creació i en la memòria oral, on els protagonistes directes seran els ciutadans que hi vulguin participar. A partir d'un dossier elaborat per l'Arxiu amb una selecció dels fons documentals que conserva (fons d'entitats i d'associacions, fons d'empreses, fons personals i col·leccions de programes de cinema o de festes majors) els participants rememoraran temps passats viscuts directament o indirectament per coneguts o familiars mitjançant la narració.

L'Arxiu Històric de la Ciutat publica en un llibre documents municipals a partir del segle IX

El procés d'identificació i catalogació de documentació iniciat el 2001 per l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona comença a donar fruit amb la publicació del Catàleg dels pergamins municipals de Barcelona. És el primer volum d'una col·lecció que recull la documentació generada pel Consell de Cent i que comprèn un total de 2.630 unitats entre els segles IX i XVIII, corresponents a privilegis reials, donacions, sentències, plets, etc. Aquest primer llibre, obra de Maria Cinta Mañé, correspon als anys 885-1334 i incorpora 372 registres, a banda d'un índex ono-

màstic i de matèries per facilitar-ne la consulta. Encara no se sap de quants volums constarà la sèrie. L'elaboració del que serà el segon s'acabarà al final del 2006. A banda de la catalogació, l'actuació es completa amb treballs de restauració i la conservació d'aquests pergamins.

Arxiu Municipal de Bellpuig

El nou Arxiu Històric Municipal de Bellpuig a Cal Segura

El proppassat dia 7 d'abril va tenir lloc l'acte d'inauguració del nou edifici de l'Arxiu Històric Municipal de Bellpuig a la casa pairal de la família Ginestà-Fernàndez situada just al costat de l'Ajuntament. L'arxiu el forma el fons de l'Ajuntament que va des del segle XIV fins els nostres dies, documentació de l'administració de justícia (Registre Civil i Jutjat de Pau) i el fons personal de Valeri Serra i Boldú.

Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà

Ingressos

El dia 6 de febrer el Consell Comarcal efectuà la transferència núm. 26, amb documentació corresponent a l'Àrea de Benestar Social, amb documentació complementària als Ajuts a beques (1995-2000); a la l'Àrea d'Ordenació Territorial, Rehabilitació d'habitatges (2002) i Recull de premsa 2001-2003. Aproximadament són 1,50 metres lineals.

El dia 7 de febrer l'Oficina Liquidadora de Montblanc del Departament d'Economia i Finances ingressà Expedients de successions i autoliquidacions de l'impost de transmissions patrimonials corresponents a l'any 2000, amb un volum total de 5 metres lineals.

El dia 1 març s'adquirí, a un llibreter de vell de Barcelona, un Amillarament de la localitat de les Piles corresponent a l'any 1862 (106 f. + f. 107-119).

Arxiu Municipal de Constantí

Digitalitzat el fons del Sindicat Agrícola de Treballadors del Camp

Fou presentat l'inventari del fons documental del Sindicat Agrícola de Treballadors del Camp de Constantí (1934-1936), l'entitat adherida a la Unió de Rabassaires de Catalunya per defensar els interessos dels pagesos. Ara s'ha enllestit la digitalització d'aquest petit fons i els documents són consultables al web de l'arxiu. Es tracta, fonamentalment, del primer llibre d'actes, la correspondència rebuda i una llista de socis.

Arxiu Històric de Girona

Ingressos

Ha ingressat la sèrie d'expedients del Registre d'Establiments Industrials de Catalunya del fons Indústria 1940-2001. Es tracta de 443 unitats d'instal·lació que complementen la documentació ja dipositada a l'arxiu en transferències anteriors. La sèrie conté expedients de creació, de modificació i de tancament de les empreses registrades a les comarques de Girona amb els números de REIC entre l'1 i el 16000. Aquests expedients estan unificats per un número de registre que s'adjudica a l'empresa en el moment de la inscripció i posteriorment qualsevol expedient de canvis o modificacions de la mateixa empresa conserva el mateix número de registre. Cal, doncs, preveure que la identificació de la indústria s'ha de fer a través del número de registre i no pas a través del nom del titular, de l'adreça o de qualsevol altra dada de l'empresa. La sèrie no és completa i s'hi troben a faltar molts números de registre.

Ingrés dels volums notarials de 1905 de les següents notaries de Girona: 2 volums de Girona-1, 2 volums de Girona-2, 2 volums de Girona-4, 2 volums de Girona-7 i 2 volums de Girona-10.

Ingrés dels volums notarials de 1905 de les següents notaries del districte de Girona: 1 volum de la notaria de l'Escala, 1 volum de la notaria de Banyoles, 1 volum de la notaria de Cassà de la Selva i 1 volum de la notaria d'Amer.

Exposició 1956, l'any de la fred. L'Observatori Meteorològic de Girona

El claustre de l'Arxiu acollí, fins a mitjan abril, l'exposició 1956, *l'any de la fred*. L'Observatori Meteorològic de Girona, organitzada per l'Arxiu Històric de Girona i l'Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà. L'exposició commemorava l'onada de fred que afectà les nostres comarques el febrer del 1956. L'exposició també mostrava l'activitat realitzada per l'Observatori Meteorològic de Girona entre 1911 i 1978, anys durant els quals va estar situat a la torre de l'edifici de l'antic Institut Vell de Girona, al carrer de la Força. Aquesta exposició és itinerant i està prevista la seva exhibició als pobles de l'Alt Empordà al llarg d'enguany.

Com a activitat paral·lela a l'exposició, Josep Batlló, professor de la Universitat Ramon Llull i investigador del CSIC, va realitzar el passat 25 de febrer a l'Arxiu una conferència sobre l'estudi del clima, la història de les observacions meteorològiques a Catalunya amb la descripció del naixement i evolució de la xarxa d'observadors i dels observatoris: El clima i els observatoris de les comarques gironines, recerca i estudi. Després de la conferència es va fer una visita guiada a l'exposició durant la qual es va donar als assistents un exemplar del catàleg.

Activitats conjuntes de l'Arxiu Històric i la Universitat de Girona

En el marc de les activitats en col·laboració amb la Universitat de Girona i altres associacions i entitats, el dissabte 11 de març l'Associació d'Història Rural de les Comarques Gironines, en col·laboració amb l'Arxiu, organitzaren una sortida a la Garriga d'Empordà i la canònica de Santa Maria de Lladó. La Garriga és una àrea extensa, seca i pedregosa que havia estat erma fins al principi del segle XIX, quan va ser objecte de plantades massives d'oliveres i quan varen proliferar-hi les típiques construccions de pedra seca: feixes, parets i, molt especialment, barraques, les quals encara estan molt ben conservades. La visita fou guiada per Marià Sàez Planas, professor d'ensenyament secundari, estudiós de l'arquitectura tradicional i autor de la guia temàtica dels quaderns de la Revista de Girona dedicada a *La Pedra seca* (2004). La visita a la canònica de Lladó es féu de la mà de Joaquim Tremoleda, doctor en arqueologia i autor de diverses obres sobre patrimoni arquitectònic. Aquest nucli, d'origen medieval, format a redós de l'església romànica de Santa Maria, que s'articulava entorn de la plaça Priorat, inclou també l'antic hospital i les cases dels canonges d'ofici, afegides fins al segle XVII.

Aula d'experiències

Dins les activitats que l'Arxiu realitza periòdicament, anomenades Aula d'experiències, el dissabte dia 25 de març es va organitzar una sortida oberta a usuaris i gent interessada al Rosselló *La ruta de l'exili*. Es pretenia seguir les passes d'una de les rutes de sortida de l'exili republicà, en commemoració del 70 aniversari del final de la Guerra Civil espanyola. Es visità Cotlliure i Argelers, on hi hagué els camps de concentració, tot visitant el "cementiri dels espanyols" on estan enterrats molts republicans espanyols i catalans que fugiren per la frontera de Portbou i el Pertús. També es va visitar l'edifici del que fou la Maternitat d'Elna amb el guiatge d'Assumpta Montellà, historiadora i autora de l'estudi *La Maternitat d'Elna: bressol dels exiliats*. La Maternitat fou creada per Elisabeth Eidenbenz, jove de nacionalitat suïssa a Elna amb l'objectiu d'atendre les mares tancades als camps de refugiats francesos de Sant Cebrià, Argelers, Ribesaltes, etc. Allà hi van néixer, entre el 1939 i el 1944, 507 fills i filles de mares refugiades republicanes espanyoles, procedents la majoria dels camps de refugiats dels voltants. La sortida fou guiada per Salomó Marquès, catedràtic d'Història de l'Educació de la UdG i especialista en l'estudi dels temes sobre l'exili i la repressió dels mestres republicans.

Conferència sobre Genealogia i món rural

El grup de genealogia GREDEG ha organitzat a l'Arxiu, el dia 6 de maig, una conferència sobre

Genealogia i món rural. Les singularitats del Cap de Creus, a càrrec d'Arnald Plujà i Canals, historiador i autor de diverses publicacions d'història, medi natural i excursionisme del Cap de Creus.

Arxiu Municipal de l'Hospitalet de Llobregat

Exposició Els llibres antics a l'Arxiu Municipal de l'Hospitalet

Del 3 d'abril fins al 5 de juny de 2006, al carrer Cobalt 57 de l'Hospitalet de Llobregat, es podrà visitar l'exposició sobre la procedència i la formació de la col·lecció de llibres antics que hi ha a l'Arxiu Municipal de l'Hospitalet, anomenada Antiquària. Aplega els llibres estampats abans de l'any 1900.

S'hi explica la intervenció de l'Arxiu a través d'un diagnòstic sobre l'estat de conservació, la col·laboració de la Biblioteca de Catalunya sobre la catalogació i la seva incorporació al Catàleg Col·lectiu del Patrimoni Bibliogràfic.

S'hi mostren un conjunt de llibres rars i preciosos. Alguns són uns clàssics dins la seva matèria, altres són difícils de trobar, tant a Catalunya com a la resta de l'Estat. Per exemple, del segle XVI hi ha les *Reales Ordenanzas de Castilla* (Salamanca, 1560). Del segle XVII, *Le Grand dictionnaire historique...* de Lois Moreri (1687) o l'obra del jurista i advocat Jaume Càncer *Variae resolutiones iuris caesarei, pontificii, municipalis principatus Cathaloniae*, en una edició de Venècia del 1642.

Del segle XVIII hi ha un clàssic de les biblioteques privades, el *Tractat de la imitació de Christo*, de Tomas Kempis (Figueres, 1767). Destaca també la compilació de les sentències del Tribunal de la Santa Rota per l'inquisidor hospitalenc Josep Molinés i Casadevall (Roma, 1728). Un clàssic del renaixement castellà i reeditat al segle XVIII és l'obra de Juan de Arphe y Villafañe, titulada *Varia commesuracion para la escultura y arquitectura* (1795). També es podrà veure una selecció d'obres publicades durant el segle XIX.

Arxiu Històric de Lleida

Nous inventaris dels fons d'Obres Públiques i d'Arquitectura i Habitatge

Els fons d'Obres Públiques i d'Arquitectura i Habitatge tenen gran demanda entre els usuaris, sobretot, les sèries de projectes i vivendes subvencionades. Donada la necessitat, s'ha elaborat l'inventari de la sèrie de projectes i expedients de vivendes subvencionades del *Instituto Nacional de la Vivienda* del fons d'Obres Públiques (1956-1980, 216 m.l.) i s'ha inventariat, també, la sèrie de projectes i expedients de vivendes subvencionades del fons d'Arquitectura i Habitatge (1981-1986, 41 m.l.).

Catàleg de plànols de rústica de l'Institut Geogràfic Cadastral

Els plànols de rústica de l'*Instituto Geografico Catastral* són de vital importància en la identificació de les finques rústiques de la província de Lleida. Donada la seva contínua demanda s'ha procedit a la seva catalogació. S'han catalogat els 1.206 plànols que conformen la col·lecció, que abraça bona part dels termes municipals de la província entre els anys 1949 i 1977.

Recuperació de 51 pergamins

En el procés de reenquadernació de protocols notariais s'han recuperat, netejat i planxat un total de 51 pergamins que estan a l'espera de catalogació.

Cursos de l'Associació d'Arxivers de Catalunya

L'11 de gener es va fer el curs pendent de l'any passat intitulat "Normalització de documents de treball en les administracions públiques" a càrrec de Pere Guiu, professor de l'ESAGED a la UAB. El número d'alumnes assistents fou de 14.

Conferència El retorn dels documents confiscats a Catalunya

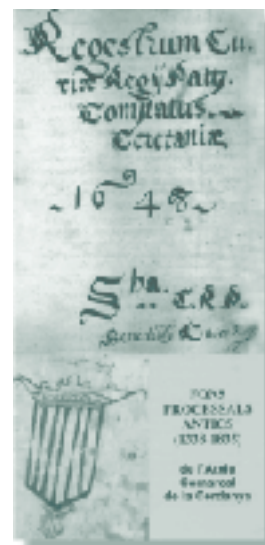
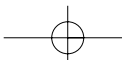
El dia 14 de febrer, a la sala d'actes de l'arxiu, el Sr. Ramon Alberch, Subdirector general d'Arxius de la Generalitat, va parlar sobre *El retorn dels documents confiscats a Catalunya*. El nombre d'assistents fou de 110 persones. La premsa escrita i la televisió (TV Lleida i TV3) en van fer una àmplia difusió.

Exposició d'edicions del Quixot

El proppassat 28 de febrer es va tancar aquesta exposició, amb un nombre total de 637 visitants. En el decurs dels mesos de gener i febrer es van acollir visites d'escolars de diferents instituts de secundària de les comarques de Ponent per fer conèixer l'Arxiu. Fou preparat un dossier de visita per a cada alumne i es van fer visites guiades per grups. Van fer aquesta visita cinc instituts, en total 12 visites guiades i 267 alumnes. El dossier il·lustra les funcions que té encomanades l'Arxiu i els serveis que facilita, i mostra el recorregut dels documents des del seu ingrés fins que arriben a la sala de consulta, explicant pas per pas els processos i tractaments que demanen.

Exposició El retorn dels documents confiscats a Catalunya

Havent estat al Palau Moja de Barcelona l'exposició *El retorn dels documents confiscats a Catalunya*, comença l'itinerari per comarques a la seu de l'Arxiu Històric de Lleida. L'exposició explica, en diferents espais, el procés de confiscació, la finalitat informativa i repressiva de la requisita, la història de la reivindicació i la documentació retornada. El període d'exposició és del 6 de maig

a l'11 de juny, els dies feiners en horari de 10 a 13 hores i de 17 a 20 hores i els diumenges i festius de 10 a 14 hores.

Arxiu Comarcal de la Noguera

Ingrés del Fons fotogràfic Torruella

El dia 22 de març de 2006, va tenir lloc la signatura del conveni de dipòsit del fons fotogràfic Torruella a l'ACN. El fons està integrat, d'una banda, per més d'un miler d'imatges de Daniel Torruella Valls, fotògraf aficionat i president de la Secció Fotogràfica del Centre Excursionista de Balaguer, preses entre 1927 a 1938 i referents fonamentalment a Balaguer i la seva comarca. L'altra part del fons la conformen unes 5.000 imatges, aproximadament, produïdes pel dipositant, el Sr. Josep Torruella Riasol, en la seva activitat com a fotògraf professional a Balaguer entre els anys 1965 i 1990.

Càtedra d'estudis medievals Comtat d'Urgell.

XI Curs d'estiu

Durant els dies 12, 13, 14 de juliol del 2006, l'Arxiu Comarcal, el Consell Comarcal de la Noguera i la Universitat de Lleida organitzen una nova edició de la Càtedra d'estudis medievals Comtat d'Urgell. XI Curs d'estiu, amb el títol *Natura i desenvolupament: el medi ambient a l'edat Mitjana*.

Arxiu Comarcal del Priorat

Dipòsit del fons de cal Pascó de Falset

Aquest fons conté la major part dels esborranys de les escriptures fetes pel notari de Falset Joan Pascó i Ardèvol, que inicià la seva actuació professional al final del segle XVIII, a Porrera, el seu poble nadiu, d'on també se'n conserven els esborranys. També hi ha esborranys d'altres notaris, com és ara Ramon Divorra i Pau Amigó. El seu abast cronològic comprèn els anys 1794-1832. El fons també conté molts processos de les corts del batlle del comtat de Prades, sobretot de les de Cornudella de Montsant i Ulldemolins, i també d'Albarca, l'Arbolí, l'Aleixar, Capafonts, Prades, Siurana, Vilanova de Prades i de la batllia general del comtat de Prades, entre altres.

Els fons té un abast cronològic dels segles XVIII-XIX, sobretot de la segona meitat del segle XVIII i del primer terç del XIX. En total són 43 caps de d'arxiu.

Es tracta d'un ingrés molt important ja que omple un buit documental provocat en una bona part pels estralls de la Guerra Civil i, a més, documenta el funcionament de les corts dels batlles del comtat de Prades.

Arxiu Comarcal de la Selva

Digitalització del fons patrimonial Cubies

El fons patrimonial Cubies (Santa Coloma de Farners) ocupa quatre caps de documentació i abasta una cronologia entre els segles XVI a XX. Es tracta d'un fons poc extens però que conté les principals sèries dels fons patrimonials, inclòs un llibre mestre del 1729. Ha estat microfilmada i els microfilms digitalitzats per la qual cosa s'ha obtingut una còpia de seguretat i més seguretat en l'accés.

Implementació d'un SGGDA al Consell Comarcal de la Selva

Amb l'objectiu d'iniciar la implementació d'un sistema general de gestió de la documentació administrativa en el Consell Comarcal de la Selva, des de l'Arxiu Comarcal s'ha redactat un informe on s'especifiquen les principals pautes a seguir i s'estableix el pla de treball, que ha estat acceptat pel Consell. L'Arxiu proporcionarà les directrius tècniques i col·laborarà en la dotació de personal i és previst fer unes primeres tasques de la implementació aquesta primavera. Les tasques inicials han de ser el pas previ per a consolidar el funcionament del SGGDA en el Consell amb el personal necessari i els recursos pertinents, intenció compartida des de la direcció del Consell.

Arxiu Comarcal del Solsonès

Taller de conservació de documents fotogràfics

Els dies 22 d'abril i 6 de maig de 2006, l'Arxiu Comarcal del Solsonès amb la col·laboració el Consell Comarcal, organitzà el segon *Taller de conservació de documents. Documents fotogràfics* a càrrec de Pau Maynés i Tolosa. Amb aquest taller es pretén donar les eines i els recursos bàsics per a poder conservar adequadament aquest documents, tot combinant els coneixements teòrics del món de la fotografia amb exercicis pràctics de conservació de diversos materials fotogràfics.

Arxiu Històric de Tarragona

El Butlletí informatiu de l'Arxiu Històric de Tarragona ja és disponible a la pàgina web

Es troba ja a disposició dels usuaris, a la pàgina web del centre (http://cultura.gencat.net/arxius/publicacions/p_tarragona.htm), el butlletí núm. 8 de l'Arxiu Històric de Tarragona en format PDF. Amb aquesta iniciativa es pretén augmentar la difusió d'aquesta publicació que fins ara es realitzava únicament trametent per correu postal l'exemplar imprès.

Tractament contra els fongs a l'arxiu

S'ha iniciat el tractament de fongs (*Penicillium rugulosum*) que afecten una petita part de la do-

cumentació de l'Arxiu. Aquesta actuació es realitza per evitar la progressió d'aquests microorganismes i fer possible la ubicació definitiva d'aquesta documentació dins l'arxiu. El tractament de neteja i desinfecció comporta el canvi de contenidors i es realitza mitjançant aspiració amb filtre HEPA i neteja amb papers impregnats de solució alcohòlica. El personal encarregat d'aquesta activitat va protegit amb equips EPI reglamentaris i segueixen estrictament els procediments establerts per la Unitat de Prevenció de Riscos Laborals per tal d'evitar qualsevol problema de salut derivat de la tasca a realitzar i garantir una correcta desinfecció dels documents.

Digitalització del fons fotogràfic Canadell

L'Arxiu Històric de Tarragona disposa ja d'una part important del Fons Fotografia Canadell digitalitzat. Concretament s'han digitalitzat un total de 60.270 imatges, que representen una bona part de la totalitat de les imatges en 35 mm en blanc i negre de què consta aquest fons. Les imatges s'han digitalitzat atenent a la normativa de l'Àrea d'Informatització i Sistemes d'Informació del Departament de Cultura. Paral·lelament, aquest fons està sent informatitzat progressivament per tal de poder aconseguir un bon accés per als usuaris. El Fons Fotografia Canadell va ingressar a l'AHT l'any 2003, i el seu contingut està centrat en els reportatges de temàtica social de la ciutat de Tarragona i el seu entorn mes immediat.

Ingrés de documentació notarial

D'ençà de la publicació del *Catàleg dels protocols notariais de Tarragona (1472-1899)* per la Fundació Noguera, l'any 2000, han anat ingressant regularment nous i voluminosos protocols dels notaris Marià Guadalupe Albinyana i Arandes (9); Salvador Astor i Bellés -traspasat el desembre de 1905- (5); Alfonso Grande Canosa (6); Simó Gramunt i Juer -notari arxiver- (24); Trinitat Martorell i de Vedruna (7); Antoni Soler i Soler (12); corresponents al període comprès entre 1900 i 1905. El conjunt resta doncs ampliat amb 63 volums amb les signatures 1789-1851. Se n'ha fet la mateixa descripció anteriorment aplicada, d'acord amb la norma del Departament de Cultura, i s'ha informatitzat mitjançant amb la base de dades FileMaker 7.0.

Arxiu Central del Port de Tarragona

L'Autoritat Portuària de Tarragona convoca el II Premi d'Investigació Port de Tarragona

L'any 2004 l'Autoritat Portuària de Tarragona convocà el I Premi d'Investigació Port de Tarragona amb l'objectiu de fomentar la investigació i els estudis sobre el port i el seu entorn més immediat. El premi, de periodicitat bianual, es fallà a finals del mes de gener de 2006 i l'obra guanya-

dora sortirà publicada a finals d'aquest mateix any.

Aquest 2006 es convoca el *II Premi d'Investigació Port de Tarragona*, les bases del qual, es poden consultar a la pàgina web del Port de Tarragona, a l'adreça www.porttarragona.cat, o sol·licitar-les a l'Arxiu Central del Port o al Servei de Publicacions del Port. La dotació del premi és de 6.000 euros i els treballs es poden presentar fins l'octubre de 2007.

Arxiu Comarcal de l'Urgell

Exposició Exemplars d'arxiu. Els papers de la Fira de l'automòbil

El diumenge 5 de març va ser inaugurada a la seu de l'arxiu comarcal la mostra *Exemplars d'arxiu Els papers de la Fira de l'automòbil*, organitzada per l'Arxiu Comarcal de l'Urgell. Pot ser visitada fins el dia 5 d'abril, de les 10 h. a les 12 h. i de 16 h. a 18 h. Els dies festius és tancada.

S'exposen programes i cartells de la Fira de l'automòbil i del tractor que es va fer a Tàrrrega entre 1950-1975 i el 1985-1990. A més, la mostra es completa amb tres motos d'època, dos Bultacos de carreres dels anys 1970 i 1974 i una Derbi de 1960 feta expressament per a ser usada per les dones.

Arxiu Comarcal del Vallès Oriental

Ingrés del fons dels jutjats de Granollers

Durant el mes de març ha ingressat a l'ACVO el fons documental dels Jutjats de Primera Instància i Instrucció de Granollers, que ha ocupat un total de 1200 metres lineals. L'abast cronològic d'aquesta documentació va del 1923 al 1990. Aquesta documentació va ser prèviament desinsectada i desinfectada als dipòsits dels mateixos jutjats i està sent classificada i descrita per una arxivera del Departament de Justícia. Es tracta d'un fons molt important, tant a nivell administratiu i judicial, com a nivell històric, i el seu ingrés a l'Arxiu Comarcal era molt esperat per diversos historiadors.

Conferència sobre els arxius patrimonials del Vallès Oriental

El 21 d'abril va tenir lloc a l'Arxiu Comarcal una conferència de l'historiador Xavier Ciurans, especialista en història moderna i gran coneixedor dels fons documentals de les masies del Vallès. En aquesta xerrada el conferenciant va parlar de la tipologia documental d'aquests fons patrimonials, del seu estat de conservació, de l'accessibilitat i de les perspectives de futur. Al Vallès Oriental, a l'igual que a d'altres comarques de la Catalunya Vella, les masies tingueren un paper fonamental en la vertebració econò-

mica i social del nostre país, per això aquests fons són fonamentals per a conèixer la història catalana.

Trobada d'arxiviers municipals

Convocats per l'ACVO, el 30 de març es va fer una trobada d'arxiviers municipals del Vallès Oriental, als quals se'ls va mostrar les noves instal·lacions.

Seguidament es va portar a terme una reunió en la qual els arxiviers van posar en comú les seves mancances i preocupacions i es van proposar algunes solucions i alguns projectes en comú. Hi ha voluntat de repetir aquests contactes en futures ocasions, ja que són trobades molt enriquidores, tant a nivell professional com a nivell humà.

Rerefons

4t Laboratori d'Arxius Municipals

Jordi Serchs Serra,
Arxiu Municipal de Barcelona

El passat dia 23 de febrer va tenir lloc a Barcelona la quarta edició del Laboratori d'Arxius Municipals que organitzen conjuntament l'Arxiu Municipal de Barcelona, l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació, l'Associació d'Arxiviers de Catalunya i, per primera vegada en aquesta ocasió, la Subdirecció general d'arxiu de la Generalitat de Catalunya.

Dedicat aquest any a la gestió dels arxius municipals: realitat i models, el laboratori va comptar amb la participació de més de 120 arxiviers, que van participar activament en tres tallers dedicats respectivament a les tipologies de serveis d'arxiu en els municipis i la seva incidència en la gestió, l'arxiu municipal com a servei de gestió de la informació i els models de gestió dels arxius municipals derivats de la cooperació interinstitucional.

A més, la Jornada va comptar amb la presentació d'un estudi sobre l'estat de la qüestió a Catalunya a càrrec del professor de l'ESAGED Alfred Mauri, i va culminar amb una taula rodona sobre la gestió dels arxius municipals: on som i on anem, amb la participació de Ramon Alberch, subdirector general d'arxius de la Generalitat, Carles Vicente, cap de l'Oficina de patrimoni cultural de la Diputació, Joan Boadas, cap de l'Arxiu Municipal de Girona, i Josep M.

Amorós, secretari de l'Ajuntament de Granollers.

Les conclusions de la Jornada que les diferents institucions organitzadores es comprometien a fer públiques en els seus àmbits respectius, són les següents:

1. El marc de referència dels arxius municipals en relació a la seva gestió hauria de ser el mateix malgrat que parteixin de models d'organització diferents.
2. L'arxiu municipal no pot ni ha de renunciar a la seva acció sobre el patrimoni documental però tampoc no ha de perdre de vista les seves funcions vinculades a la gestió documental.
3. Cal capgirar el concepte d'arxiu municipal com a servei sumptuari i substituir-lo per un servei generador de valors per a la mateixa institució i per als ciutadans.
4. L'anàlisi de diferents paràmetres (presupost, personal, població) en relació a la normalització de la gestió dels arxius municipals, posa en evidència l'existència de grans desigualtats en el territori, restant encara molt camí per recórrer per assolir una situació òptima i homogènia.
5. Malgrat l'existència de diversos models de serveis d'arxiu municipals al país, hi ha uns punts de referència fonamentals:

Llevant.

Tardor, dies freds de novembre.

Tonent.

La vegada de la bona feina.

- a) Cal incidir en la gestió documental per assolir un reconeixement de l'arxiver/a.
 - b) Cal un desplegament complet de la legislació vigent.
 - c) Cal una presència més activa i més real de la Generalitat de Catalunya en els arxius municipals mitjançant l'assistència i prestació de serveis per part dels arxius comarcals i, alhora, el seu recolzament administratiu per garantir l'acompliment i l'aplicació de la legislació vigent.
6. Independentment de l'adscripció orgànica del servei d'arxiu municipal o de la compartició d'espais amb altres equipaments culturals, és imprescindible mantenir la personalitat i la visibilitat de l'arxiu municipal.
 7. La legislació vigent ha de donar elements de força als arxius municipals dins la mateixa administració municipal.
 8. L'arxiu municipal és un servei d'informació tan intern com extern i, per tant, ha de tenir una posició central dins l'administració que li permeti desenvolupar aquest paper amb totes les conseqüències.
 9. El funcionament de l'arxiu municipal com a servei d'informació ha de poder valorar-se de forma permanent utilitzant indicadors no només de caràcter quantitatiu sinó sobretot de caràcter qualitatiu.
 10. Cal identificar els objectius a assolir com a servei d'informació i, per tant, plantejar-nos permanentment si els resultats aconseguits són els desitjats.
 11. És indispensable la planificació prèvia de les accions a portar a terme per assolir l'equilibri entre objectius, recursos disponibles i resultats.
 12. És imprescindible establir unes regles de joc clares entres les diverses institucions supramunicipals que poden incidir en la gestió dels arxius municipals.
 13. No es pot aplicar un model únic de cooperació a la diversitat dels arxius municipals.
 14. L'existència d'un únic model de cooperació dels arxius comarcals propicia que els ajuntaments que hi dipositen el seus fons documentals es desentenguin de la creació del servei d'arxiu municipal.
 15. Es valora molt positivament el model d'actuació de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona en el territori. En aquest sentit, caldria impulsar la creació de models de cooperació similars a les altres demarcacions de Catalunya.

Seminari internacional arxius notarial: gestió i memòria. Alger, 21-22 gener 2006

Pere Puig i Ustrell, membre del Comitè
director de la Secció provisional d'arxius notarial

Els dies 21 i 22 de gener de 2006 es va celebrar a Alger el Seminari Internacional "Arxius notarial: gestió i memòria", organitzat per la Direcció General de l'Arxiu

Nacional d'Algèria i la Cambra Nacional de Notaris d'Algèria, amb el patrocini de la presidència de la República d'Algèria. Cal destacar l'alta participació de repre-

sentants de cambres i col·legis de notaris de molts dels països que formen part de la Unió internacional del notariat llatí (UINL) i els contactes i el treball conjunt dels notaris amb els nombrosos arxiviers que conserven fons notariais i van assistir al Seminari. Fou majoritària la participació de notaris i arxiviers d'estats africans. El Col·legi de Notaris de Catalunya va ser representat pel seu vicedegà, Lluís Jou i Mirabent. El ministre de Justícia d'Algèria va presidir la inauguració del Seminari, acompanyat pel president de la Cambra de Notaris d'Algèria i el director general de l'Arxiu Nacional d'aquest mateix país.

El senyor Alain Moreau, president de l'Institut internacional d'història del Notariat (IIHN), va fer la primera ponència, en la qual va presentar el marc històric de la producció de documents autèntics amb el títol de "Història de l'autenticitat: del paper a l'electrònica".

Les altres ponències van ser encomanades als membres del Comitè Director de la Secció d'arxius notariais del Consell internacional d'Arxius (ICA/SAN), que van exposar l'estat actual dels projectes de treball de la Secció i van presentar el marc jurídic i institucional del notariat de diversos estats. Teresa Díez de los Ríos San Juan, directora de l'Archivo Histórico de Protocolos de Madrid i vicepresidenta de la Secció, va parlar del sistema notarial espanyol. Pere Puig i Ustrell, membre de la Secció, va parlar sobre els arxius notariais de Catalunya amb una po-

nència intitolada "El notariat a Catalunya i l'organització dels seus arxius: recorregut històric i perspectives actuals". Altres membres de la Secció van exposar les característiques del notariat dels estats d'Itàlia, França i Bèlgica. També es van presentar els sistemes notariais del Marroc i Egipte.

Pel que fa als treballs de la Secció, Marie-Louise Queinnec, Secretària general de l'IIHN va presentar l'enquesta que es prepara sobre les diferents organitzacions notariais existents, el seu marc jurídic, la producció de protocols, els arxius notariais, el documents electrònics i altres aspectes de la pràctica notarial. D'altra banda, Geneviève Étienne, Inspectora general dels Arxius de França, va presentar l'estat dels treballs sobre la formació amb la ponència "Sensibilitzar i formar el públic divers sobre els arxius notariais: del notari productor a l'arxiver i l'usuari".

Val a dir que l'acolliment i l'organització dels actes van ser excel·lents i pròdigs en amabilitat i atencions. El vespre del primer dia es va fer una recepció oficial al Parlament d'Algèria encapçalada pel seu president i un sopar ofert per la Cambra de Notaris d'Algèria, amb menjars tradicionals i acompanyament de música i danses. El vespre del segon dia, el govern algerià va oferir també un sopar i va obsequiar els ponents amb una placa commemorativa. L'endemà es va fer una interessant visita a les restes del municipi romà de Típassa i a l'Arxiu Nacional d'Algèria.

Commemoració del 75 aniversari de la proclamació de la II República a Tarragona

Per tal de celebrar els 75 anys de la proclamació de la II República a Tarragona s'han programat un seguit d'activitats: conferències, debats, exposicions, projecció de pel·lícules, edició de publicacions, visites temà-

tiques, espectacles... que contribueixin a valorar en la justa mesura la importància d'aquell esdeveniment. En aquesta programació, que ha estat coordinada pel Servei d'Arxiu i Documentació Municipal de

l'Ajuntament de Tarragona, hi participen bona part de les institucions culturals de la ciutat.

En aquest marc, l'Arxiu Històric de Tarragona presentarà el dia 11 de maig el núm. 3 de la col·lecció "Materials Didàctics", amb el títol de *Viatge per l'associacionisme al Camp de Tarragona en temps de la II República*; aquest nou exemplar sorgeix com a continuïtat dels dos darrers números realitzats i que s'han dirigit a alumnes estudiants de l'ESO i a universitaris. Aquest nou número dóna pautes per elaborar un treball de recerca al voltant de l'associacionisme a les comarques del Camp de Tarragona: Alt Camp, Baix Camp i Tarragonès, i s'adreça específicament a alumnes de batxillerat, tot i que cal dir que es podria adaptar sense dificultat a d'altres col·lectius d'estudiants. Per a la investigació d'aquestes associacions, en primer lloc es planteja fer una recerca exhaustiva de la informació partint de les fonts que es troben a l'Arxiu Històric de Tarragona. Aquesta font principal es podrà complementar a partir d'altres fonts d'informació, com les hemeroteques, la història oral i la consulta, si s'escau, d'altres ar-

xius. Cal dir que les pautes que es donen no són inflexibles, sinó que s'han de treballar i s'han d'adequar a la recerca, tot involucrant al professor –tutor per a què realitzi un apropiat treball de seguiment i de supervisió envers l'alumne.

D'altra banda, la commemoració del setanta-cinquè aniversari de la proclamació de la Segona República ha assenyalat el contingut del primer número de la col·lecció Quaderns de l'Arxiu, dedicat a La Tarragona Republicana (1931-1936), editat pel Servei d'Arxiu i Documentació Municipal de l'Ajuntament de Tarragona.

La mostra seleccionada consta de cent documents de tipologies i suport diferents: bans, plànols, projectes, cartes, circulars, acords municipals, expedients, cartells, fotografies, premsa, cobertes de llibres, segells commemoratius i fullets. *La Tarragona Republicana (1931-1936)*, proposa un itinerari bàsicament visual, a través del període històric dels anys de la Segona República, des de la seva proclamació fins just abans del cop d'estat del militars rebels que donarà lloc a la Guerra Civil (1936-1939).

La web de l'Arxiu Històric del COAC

Andreu Carrascal Simon, arxiver de l'Arxiu Històric del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya –demarcació de Barcelona

Durant els anys 1995 i 1996 el Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC) va decidir difondre la seva activitat a través de la xarxa internet. Com un contingut més, s'inclogué les referències de consulta i servei tant de les diferents seus de l'Arxiu Històric com de les biblioteques.

Aprofitant l'avinentsa es va pensar a desenvolupar un disseny que, recollint idees localitzades en web d'arxius d'arquitectu-

ra d'arreu del món, adaptant-les als recursos tècnics que podíem aconseguir i explotant les possibilitats que els nostres recursos materials ens proporcionaven, permetia un racó al web del COAC que podia ser de gran utilitat per als nostres usuaris. Aquest disseny que es va materialitzar cap a l'any 2000, es va ampliar el 2004 amb la introducció de la base de dades de la demarcació de Barcelona "Arxitectura", que permetia la consulta en línia de la documentació,

i el 2005 quan la demarcació de Girona introdueix al seu torn les seves bases de dades.

L'Arxiu Històric del COAC ha de ser entès com una unitat malgrat tenir cinc espais físicament distants que són les cinc demarcacions del COAC (Barcelona, Girona, Tarragona, Lleida i Terres de l'Ebre). Aquest fet resta reflectit a la pàgina web de tal manera que el internauta pot accedir des de la secció de l'Arxiu Històric a quatre zones, que són les que pertanyen als arxius de totes les demarcacions excepte el de les Terres de l'Ebre.

Cada zona ofereix una informació que s'estructura de manera similar. Per una banda, hi ha un breu apartat històric on s'explica la creació de l'Arxiu de la demarcació pertinent. També hi ha informació relativa a les dades de contacte, el personal que compon cada Arxiu, els tipus de serveis que es brinden als usuaris així com les condicions d'accés i consulta. Finalment s'informa sobre els fons existents en cada demarcació, enumerant les diferents tipologies documentals de forma general i de forma més particular els fons d'arquitectura procedent de les donacions de despatxos professionals d'arquitectes.

Incidint en aquests fons professionals advertirem que en un primer nivell s'enumeren un a un per ordre alfabètic, incorporant en alguns casos les dades de naixement i mort de l'arquitecte. En un segon nivell –tot escollint algun dels arquitectes enumerats– ens mostrarà un breu resum de dades biogràfiques acompanyades tot sovint d'una imatge de l'arquitecte així com les característiques de la donació (any de la donació, donant, dimensions del fons, etc.).

Fins aquí, la informació que apareix seria una versió digital del que seria la clàssica guia d'arxiu en versió paper.

En el cas de les demarcacions de Barcelona i Girona, s'ha pogut anar més enllà i publicar a la web instruments de descripció més detallats que arriben a donar informació a nivell d'unitat documental complexa (que als arxius d'arquitectura sol adscriure's al projecte) i molt sovint fins i tot al nivell de peça documental dels fons professionals ja catalogats.

En el cas de la demarcació de Girona, es pot entrar a la zona dels arxius d'arquitectes a través de l'opció "cerca" que hi ha al menú. Per cada arquitecte, es dona a més a més de la biografia i les dades del fons custodiat –ja esmentats anteriorment– la possibilitat d'accedir a les bases de dades d'informació general dels edificis construïts, de les imatges i de la documentació conservada a l'Arxiu. Pel que toca a la demarcació de Barcelona, hi ha dues possibilitats de consultar la documentació. Per una banda es pot veure cada fons professional independent dels altres en format de llista de text html. Per a ajudar en la consulta, s'ordena i divideix aquesta llista de projectes per tipologies d'ús.

Per altra banda i d'ençà el 2004, l'usuari també pot documentar-se tot consultant la base de dades "Arxitectura" que és el mateix motor de cerca que usa l'usuari en sala de l'Arxiu. Des dels seus camps es pot consultar no només la documentació dels fons professionals sinó també qualsevol referència de documentació col·leccionada.

Un projecte que s'aventura més cap a la publicació digital dels fons de l'Arxiu Històric del COAC seria la sèrie "itineraris", on de forma didàctica s'aproxima al navegant en l'obra professional d'un determinat arquitecte. Actualment s'ha començat amb la figura de l'arquitecte Cèsar Martinell. Així mateix a la Demarcació de Girona es volca a la web els fons dels arquitectes a mesura que es presenten en l'exposició i edició de catàleg "fons d'Arxiu", havent-se fet els corresponents als arquitectes Joan Roca Pinet i Enric Catà i Catà i previst el de Josep Esteve Corredor.

Nous reptes s'encaren al nostre treball: augmentar els fons consultables, unificar els sistemes d'informació i cerca en un de sol, perquè sigui més eficaç la labor dels investigadors i difondre l'obra dels arquitectes catalans aprofitant les noves tecnologies que ens dona la informàtica. Tot plegat s'inscriu en la voluntat final de l'Arxiu Històric del COAC: facilitar l'ús i la consulta de l'Arxiu, difondre la documentació que custodia i en general mostrar arreu l'arquitectura del nostre país.

Memòries d'un arxivador de secà

Albert Villaró

Fred

Hi ha tres pams de neu al carrer. La brigada, impotent davant del caos circulatori i la feina que se'ls ha girat, dubta entre la fugida o el suïcidi col·lectiu. L'arxivador té fred als peus i recorda, per consolar-se, els temps de la Petita Edat de Gel. Fa un exercici de memòria i evoca els dies en què n'havia tingut més. Comparant-ho amb aquells anys gèlids, el clima d'aquest marçot inestable i nivós és perfectament tropical. Durant un parell d'hiverns l'arxivador va haver de treballar amb mitenes, samarretes tèrmiques i mitjons d'alpinista, fins que un enllaç sindical li va revelar l'existència d'una llei que estipulava la temperatura mínima a la que podien treballar els proletaris sota cobert. L'arxivador va córrer a comprar un termòmetre digital de màximes i mínimes. Estava cinc graus per sota del límit, de manera que, quan la temperatura travessava la ratlla legal (amb dos graus de propina en favor de l'empresa), baixava a la secció de personal armat amb el l'aparell acusador, i manifestava amb tota solemnitat que no tornaria a pujar a la torre fins que allà dalt tornés a regnar-hi una temperatura humana.

L'estratagema va funcionar uns quants dies. Els subtils mecanismes de l'administració es van moure i, al cap d'un parell de setmanes, dos diligents operaris es van presentar a l'arxiu amb la missió de posar fi als patiments i a les absències de l'arxivador. Duien un gran embalum, una bomba de calor marca Mitsubishi, com els avions japonesos que van atacar Pearl Harbour. La van instal·lar a la paret nord, disposada a combatre amb no sé quants watts de potència el nostre ferotge clima continental. Un cop penjada, semblava un dels sarcòfags de bisbes gòtics que hi ha a la catedral. El primer transformador que l'alimentava va petar al cap de quatre dies, exhaust. Emetia una nota baixa, un re, sobre la que l'arxivador i alguns clients cantadors construïen acords, majors i menors, i, quan hi havia quòrum, fins i tot algun de sèptima. Quan va lliurar la seva bobina a l'Enginyer Suprem el van substituir per una petita central tèrmica, que provoca lleugeres baixades de tensió a tota la ciutat cada cop que es posa en marxa. Fa molt de temps que a la casa ningú no gosa mirar la factura de l'electricitat, i fan santament.

Bibliografia

ALIBÉS MARQUÈS, Clara. "Restauració del Llibre vermell". A: *L'Arjau. Informatiu de l'Arxiu-Museu-Educació-Biblioteca*, 53 (Sant Feliu de Guíxols, abril 2006), p. 19.

Archiu Istorico Generau d'Aran. Arròs: Arxiu Comarcal de la Vall d'Aran, 2006. [Fullet]

Arxiu Històric de Girona. Informació. Núm. 29 (2006).

CARDELLACH I GIMÉNEZ, Teresa; PUIG I USTRELL, Pere; RUIZ I GÓMEZ, Vicenç; SOLER I JIMÉNEZ, Joan. *Llibre de privilegis de la vila i el terme de Terrassa (1228-1652)*. Barcelona: Fundació Noguera, 2006 (Llibres de Privilegis, 10). 314 p.

FERRER I MALLOL, Maria Teresa. *Els privilegis de Teià. El retorn a la jurisdicció reial (1505)*. Barcelona: Rafael Dalmau, Editor, 2006. Episodis de la Història, 344-345. 76 p.

Fons processals antics (1338-1835) de l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya. Puigcerdà: Arxiu Comarcal de la Cerdanya, 2005 [fullet].

GRAU I PUJOL, Josep M. T. "Dos notaris de Reus a Montblanc". A: *Butlletí de l'Arxiu Municipal de Reus*, 11 (Reus, hivern 2005), p. 24.

GRAU I PUJOL, Josep M. T. "El fons personal de Mn. Ramon Muntanyola a l'abast". A: *El Foradot. Revista bimestral de Montblanc*, 33 (Montblanc, novembre-desembre 2005), p. 15-16.

El Llegat. N. 7. Banyoles, primavera del 2006. [8] p. [número dedicat monogràficament a l'Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany].

El Llibre dels privilegis de la vila i el terme de Terrassa 1228-1652. Terrassa: Ajuntament de Terrassa, Arxiu Municipal, 2006 (Col·lecció Joan Arnella, núm. 1). 30 p.

El racó de l'Arxiu. Butlletí de l'Arxiu Històric Municipal de Constantí. Número 18 (gener - febrer 2006).

1956, *l'any de la fred. L'Observatori Meteorològic de Girona*. Figueres: Consell Comarcal de l'Alt Empordà; Girona: Arxiu Històric de Girona, 2005. 47 p.

LLACH I PALMADA, Emma; PUIG I AMAT, Neus. "L'arxiu del Vescomtat de Cabrera i Bas, Comtat d'Osona i de Mòdica", A: *Quaderns de la Selva*, 17 (Santa Coloma de Farners, 2005), p. 189-206.

Pergamins de Llívia i de la Cerdanya dels segles XIV i XV. Ingrés a l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Puigcerdà, 24 de març de 2006. Puigcerdà: Arxiu Comarcal de la Cerdanya, 2006 [fullet].

Programa de Consulta de les Actes de la Junta de Museus: 1891-1981 [enregistrament vídeo] Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 2005. 1 disc òptic (DVD).

PEDROSA I DOMÈNECH, Gràcia. "L'Arxiu de Dosrius". A: *Duos Rios*. Publicació de l'Arxiu Històric Municipal de Dosrius. 1 (Dosrius, abril 2004), 97-100.

PUIG I USTRELL, Pere. "L'Arxiu Històric Comarcal de Terrassa. Un servei per garantir l'accés a la informació administrativa i històrica". A: *Frontissa. Publicació semestral de la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana*, 10 (Barcelona, gener 2006), p. 11-12.

Recomendações para a produção e o armazenamento de documentos de arquivo. Rio de Janeiro: Conselho Nacional de Arquivos, 2005. 19 p.

SANTA-MARIA BATLLÓ, Glòria. *Barcelona 1843. Progressisme versus muralles*. Barcelona: Institut de Cultura. Arxiu Històric de la Ciutat, 2005. 87 p. (Quaderns del Seminari d'Història de Barcelona ; 18).

TATGER, Mercè; VILANOVA, Antoni; INSA, Yolanda. *Les Corts: memòria del passat industrial*. Barcelona: Arxiu Municipal Districte de les Corts, 2005. 156 p. (Memòria de Barcelona). Premi estudis Premis Bonaplata, 14 convocatòria, 2005

TEY I FREIXA, Roser. *Danys humans a la Guerra de Successió. El testimoni dels expedients matrimonials de Barcelona, 1714-1715*. Barcelona: Institut de Cultura. Arxiu Històric de la Ciutat, 2005, 77 p. (Quaderns del Seminari d'Història de Barcelona; 17).

ARXIUS. Butlletí de la Subdirecció general d'Arxius. Número 46, primavera 2006.

Edita: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Redacció: Subdirecció general d'Arxius, carrer Portaferri, 1 -Palau Moja-, 08002 Barcelona
A/e: arxius.cultura@gencat.net - <http://cultura.gencat.net/arxius>

Direcció i secretaria: Subdirecció general d'Arxius. Àrea de Coordinació general d'Arxius.
Secció de Projectes i Protecció del Patrimoni Documental

Consell de redacció: R. Alberch i Fugueras, F. Balada i Bosch, L. Cermenó i Martorell, M. Corominas i Noguera, M. Font i Vinyes, R. Ibarra i Ollé, A. Magrinyà i Rull, B. Martínez i Raduà, X. Pedrals i Costa, R. Planes i Albets, P. Puig i Ustrell, J. Serchs i Serra, A. Villaró i Boix.

Disseny gràfic: America Sanchez i Albert Planas / Tipografia: PMN Caecilia.

Impressió: Printing Súrria, SL. / Tiratge: 2.500 exemplars

Dipòsit legal: B-17.466-93 / ISSN: 1133-3774